

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TA'LIMNI
RIVOJLANTIRISH RESPUBLIKA
ILMIY-METODIK MARKAZI

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

Korreksiya va korreksion metodikalar

Umarova Navbahor Shokirovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika
universiteti "Amaliy psixologiya" kafedrasi professori,
psixologiya fanlari doktori

REJA:

Korreksiya
haqida
tushuncha

Korreksiya
metodikalar
haqida
tushuncha

Korreksiya
metodikalar
qo'llash

MAQSAD

“Korreksiya va korrektsion metodikalar” asosiy maqsadi — psixologik korreksiya nazariyasi va amaliyotiga oid bilim, koʻnikma va malakalarni shakllantirishdir.

VAZIFALAR

Shaxs va bolaning psixologik rivojlanishida yuzaga keladigan muammolarni aniqlash, destruktiv fikr, emotsiya va xulq-atvorni tuzatish (korreksiya qilish) usullarini o'rgatish.

Korreksion metodikalarning turlari va ularni amaliyotda qo'llashni ko'rsatish, psixologik yordam ko'rsatish jarayonida ilmiy asoslangan yondashuvlardan foydalanishga tayyorlash.

Psixologik amaliyotda qo'llaniladigan diagnostika va korreksiya metodlarini tanlash, tahlil qilish va samarali qo'llash malakasini rivojlantirishni ko'zda tutadi.

MIYA ISH FAOLIYATI BIOPSIXO IJTIMOIY YONDASHUV

Biopsixoi ijtimoiy yondashuv

Bu yondashuv bola salomatligi va rivojlanishini uch omil birgalikda belgilashini ko'rsatadi:

Biologik omillar – genetik meros, asab tizimi, miya faoliyati, gormonal tizim, sog'liq holati.

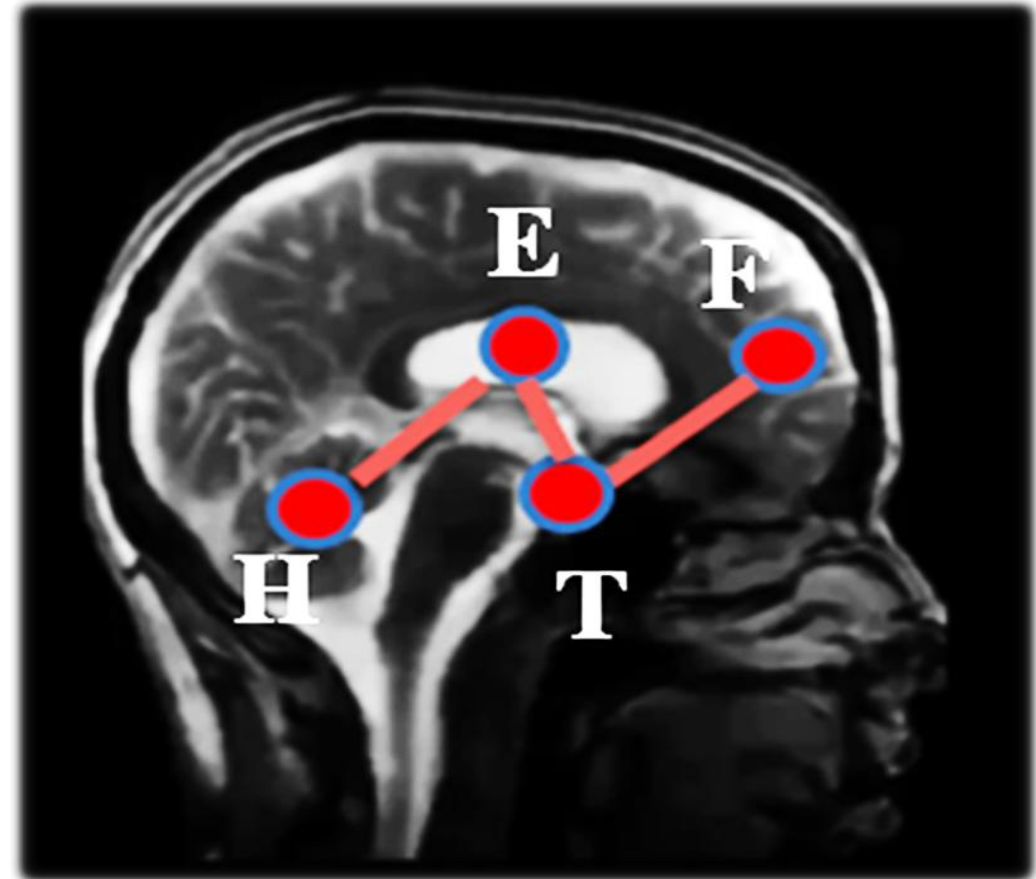
Psixologik omillar – fikr, hissiyot, motivatsiya, stressga qarshi kurashish usullari, shaxsiy xususiyatlar.

Ijtimoiy omillar – oila, do'stlar, jamiyat, madaniyat, iqtisodiy sharoit, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash.

MIYA ISH FAOLIYATI

F – Fikr, o‘ylayman.
E – Emotsiya, his qilaman.
T – Tana, biz emotsiyani tanamizda yashab o‘tamiz.
H – Hulq-atvor.

Maxsus (psixologiya, tibbiyot va ta'lim sohalarida)

To'g'rilash

Tuzatish

Korreksion aralashuv

Texnik ma'noda

O'lchash asboblari

Regulyatorlar ishlashidagi
xatoliklarni sharoitga qarab
tuzatish

Sozlash

Ijtimoiy-psixologik kontekstida

Korreksiya ijtimoiy muhit bilan o'zaro ta'sirni yaxshilash, shaxslararo kommunikatsiyani mustahkamlash va konfliktlarga nisbatan adaptiv strategiyalarni shakllantirishni ko'zlaydi.

Ta'lim muassasalarida korrektsiya

- o'quvchining emotsional barqarorligi;
- o'zini baholashi;
- muloqot ko'nikmalari;
- moslashuv darajasi;
- ijtimoiy faolligi kabi omillarni yaxshilashga qaratiladi.

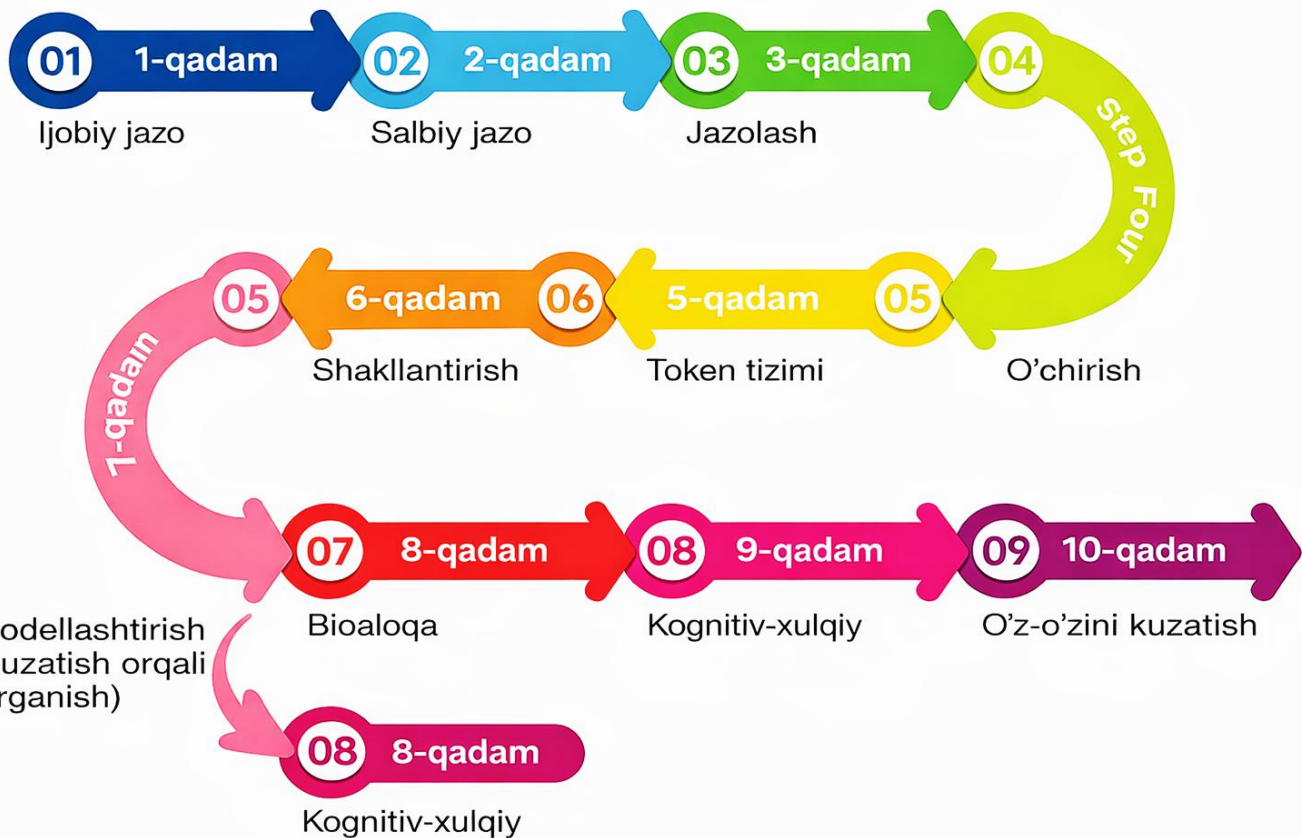

Korreksion-tarbiyaviy ish

Shaxsning anomal rivojlanishiga xos bo'lgan turli jihatlarga pedagogik ta'sir ko'rsatishga yo'naltirilgan kompleks choratadbirlar.

Xulq-atvoni o'zgartirish usullari

Korreksion vaziyatning asosiy elementlari

Muammolari tufayli azob chekayotgan va ularni yengillashtirish yo'lini izlayotgan shaxsga

Turli xil psixologik muammolarga ega bo'lgan va psixologik yordamga, psixokorreksiyaga muhtoj inson — bu **mijoz**

Psixolog, psixokorrektor

Yordam ko'rsatadigan va o'zining bilimlari yoki tajribasi tufayli yordam bera oladigan mutaxassis sifatida qabul qilinadigan shaxs

Mijoz muammolarini tushuntirish uchun qo'llaniladigan nazariya

Psixologik nazariya
psixodinamik
yondashuvlarni, o'rganish (ta'lim) nazariyalarini hamda boshqa psixik omillarni o'z ichiga oladi

Psixokorreksiya jarayonini amalga oshirish modellari

**Biologik
model**

**Tibbiy
model**

**Pedagogik
model**

**Faoliyat
modeli**

**Interaksionistik
model**

O'yin terapiyasi

bu bolalar va kattalarga
psixoterapevtik ta'sir
ko'rsatishning o'yin
faoliyatidan foydalanishga
asoslangan usul

Psixogimnastika

ishtirokchilar soʻzsiz, yaʼni nutqdan foydalanmasdan oʻzlarini ifodalaydigan va muloqot qiladigan metod.

Psixodrama

bu guruhda olib boriladigan ish usuli bo'lib, unda rolli o'yinlar qo'llanadi

Art-terapiya

bu, avvalo, tasviriy san'at va ijodiy faoliyatga asoslangan, san'at vositalari orqali amalga oshiriladigan maxsus psixoterapiya shakli

Psixokorreksiya yo'llari

Aqliy rivojlanishni korreksiya qilish

O'qishga tayyorgarlikni korreksiya qilish

Aqliy rivojlanishni korreksiya qilish

Sensor qobiliyatlarni rivojlantirish;

Ko'rgazmali-obrazli va ko'rgazmali-amaliy tafakkurni rivojlantirish;

Ixtiyoriy e'tibor va xotiraning boshlang'ich funksiyalarini shakllantirish;

Nutqni rivojlantirish (logopedik yordam doirasida);

Bilishga oid motivatsiyani rivojlantirish.

O'qishga tayyorgarlikni korreksiya qilish

Bolaning ichki pozitsiyasini korreksiya qilish;

Umumiy o'zlashtirishni shakllantirish (ijobiy motivatsiya, bilish jarayonlari, o'zini nazorat qilish, o'z-o'zini baholash);

Mayda motorika va fazoviy orientatsiyani rivojlantirish (yozuv faoliyati);

Nutqiy korrektsiya (o'qish jarayoni)

Miqdor, hajm, kattalik va shu kabi boshlang'ich tushunchalarni korreksiya qilish (matematika).

Psixokorreksiya yo'llari

1-blok – Motivatsion blok

Harakat maqsadini ajratish, anglash,
qabul qilish va uni davom ettirish
qobiliyatining sustligi
(maqsad qo'yish)

2-blok – Operatsion-regulyativ blok

Maqsadga erishish yo'lini mazmun
va vaqt bo'yicha rejalashtira
olmaslik

Motivatsion blok

Maqsadni aniq ajratib ko'rsatish va uni bola tomonidan namuna-mahsulot sifatida qabul qilinishini ta'minlash;

Maqsad namunasi doimo ko'rinadigan joyda bo'lishi;

Faoliyatning bosqichma-bosqich maqsadlarini ajratish;

Bolaning maqsadga erishishini ta'minlash va muvaffaqiyatini rag'batlantirish;

Erishilgan muvaffaqiyatni mustaqil xulq-atvorga ko'chirish;

Ixtiyoriy boshqaruvni (regulyatsiyani) frustratsion vaziyatlarga tatbiq etish.

O‘z-o‘zini baholash va nazorat qilish ko‘nikmalarini shakllantirish.

Maqsadga erishish uchun zarur bo‘lgan operatsiyalar mazmuni va ketma-ketligini kattalar bilan birgalikda rejalashtirish;

Harakat yo‘lini predmetli va belgili modellashtirish;

Rejalashtirishning turli usullarini o‘zlashtirish;

Kooperativ faoliyat shakllarida funktsiyalarni taqsimlash;

Faoliyatga kirishish uchun motivatsion tayyorgarlikni shakllantirish;

O‘z-o‘zini baholash va nazorat qilish ko‘nikmalarini shakllantirish.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TA'LIMNI
RIVOJLANTIRISH RESPUBLIKA
ILMIY-METODIK MARKAZI

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

Ishtirokingiz uchun rahmat!